

CENA
POSAMEZNEMU IZVODU
10 DIN

Poština plačana v gotovini

SKUPNOST

Dobri voje Radosavljevič:

Izvajanje zaključkov

Zaključki s posvetovanja o gospodarskih vprašanjih, ki je bilo nedavno pod predsedstvom tovariša Tita, so postavili temelje naše prihodnje gospodarske politike. Na teh temeljih se pripravljajo zvezni družbeni plan za leto 1956 in v skladu z njim bodo morali pripraviti tudi republike in lokalne plane kakor tudi plane gospodarskih organizacij. Ko bo izšel in objavljen predlog zveznega družbenega plana za leto 1956, se bodo lahko tudi drugi organi oblasti in gospodarske organizacije pobliže in konkretnije lotili izdelave svojih planov. Hkrati pa se pripravljajo še mnoge druge pomembne spremembe v našem gospodarskem sistemu, ki naj bi zagotovile izvajanje zaključkov o gospodarski politiki, sprejetih na posvetovanju.

Treba je takoj pripomniti, da bo priprava predloga plana ter sprememb v gospodarskem sistemu zahtevala dalj časa. O njih bo tekla tudi široka diskusija, ki je neobhodna, zaradi česar bo pretoklo najmanj dva meseca, da bodo plan in te spremembe v zvezni ljudski skupščini tudi sprejete. Ker gre za večje spremembe, bi bilo nerealno pričakovati, da bi se le-te lahko izvršile čez noč. Za njihovo izvajanje in za prve rezultate je neobhodno potrebno dalj časa, ker se od samega sprejetja družbenega plana v ljudski skupščini še ne more pričakovati nobenega učinka.

Zaradi vsega tega ne bi bilo dopustno čakati, da bodo vse te spremembe v podrobnosti formulirane z odredbami družbenega plana in zakonskimi predpisi. Na temelju objavljenih zaključkov, ki so dali smernice bodoče gospodarske politike, pa se lahko že sedaj — in to je tudi nujno — vnašajo spremembe v tekočo gospodarsko politiko. Zvezni, republiški in lokalni organi oblasti

kakor tudi organi družbenega upravljanja gospodarskih organizacij se morajo takoj lotiti tega posla, ker bodo na ta način prispevali k hitrejšemu in učinkovitejšemu izvajanju zaključkov. Na temelju obstoječih predpisov in veljavnega družbenega plana se je treba takoj lotiti izvrševanja ustreznih sprememb v smislu bodoče gospodarske politike. Če jih bomo uspešno izvedli, bodo dale te spremembe potrebno podlago za lažji prehod v leto 1956.

Hkrati s tem pa že zdaj lahko opravimo tudi drugi del posla. Organi oblasti in organi družbenega samoupravljanja gospodarskih organizacij morajo že zdaj na temelju objavljenih zaključkov začeti pripravljati svoje plane, programe in projekte.

Že površen pogled kaže, da ni zaključka s posvetovanja, ki ga ne bi mogli že danes začeti izvajati. Za to obstoje vse realne možnosti. Postopno manjšanje obsega in sprememba strukture investicij pa nas bosta dokaj približala postavljenim temeljem nadaljnje gospodarske politike, ki se bo seveda lahko v polnem obsegu uresničila šele z družbenim planom za leto 1956 in s spremembami v gospodarskem sistemu. Hkrati z zmanjšanjem obsega in s spremembo strukture investicij pa bomo dali več sredstev za pospeševanje kmetijstva in krepitev zadrug, za ureditev trga in za izboljšanje trgovine.

Izpolnitev obveznosti

V toku leta smo v gibanju našega gospodarstva lahko zapazili nekatere negativne pojave, ki so posledica okolnosti, da se nismo držali odredb zveznega družbenega plana in ukrepov, ki jih je za ureditev tega sprejemal zvezni izvršni svet. Če bi se ti ukrepi zdaj na podlagi zaključkov posvetovanja natančno in temeljito izvedli, bi bilo učinkovanje posledic teh pojavov lahko dokaj blažje in slabotnejše. Naj navedemo nekoliko primerov:

Z odločbo zvezne ljudske skupščine je bilo odrejeno, da se 50% izrednega dobička, ki je bil ustvarjen v letu 1954 zaradi porasta cen, vplača na poseben račun in imobilizira. Ta odločba, ki ima res tudi svoje pomanjkljivosti, pa ni bila izvršena še za okrog 6 milijard dinarjev.

V začetku tekočega leta je zvezni izvršni svet izdal odločbo o realnih garancijah udeležbe v finansiranju in o prekoračenju stroškov izgradnje za kredite, ki jih daje splošni investicijski sklad. Te obveznosti veljajo za investitorje in garante, a se ne izvršujejo v popolnosti.

Po zakonu o proračunu sprejemajo predstavniki organi oblasti svoje

proračune samostojno, predvidevajo dohodke in izdatke, ki morajo biti vsklajeni. Toda, mnogi organi oblasti se niso menili za to in nimajo zdaj sredstev niti za najnujnejše izdatke, kakor so na primer plače uslužbencem.

Z odločbo zveznega družbenega plana je bilo odrejeno, da ljudski odbori, oziroma ljudske republike, krijejo izgube državnih kmetijskih posestev. Pa vendar je zelo malo tistih organov, ki so v razporeditvi sredstev predvideli te izdatke, čeprav se ustvarjajo znatno večja sredstva, kakor so prvotno predvidevali.

Mnoge gospodarske organizacije so tudi v tekočem letu uporabljale obratna sredstva za investicije. Kolkor je do sedaj znano, znaša to okrog 6 milijard dinarjev.

Dohodki od prebivalstva se ne pobirajo v predvidenih zneskih, temveč kar za okrog 2 milijarde dinarjev manj kakor v lanskem letu, čeprav so letos dohodki kmetov in ostalih davčnih zavezancev glede davka na dohodek za 25 do 30% večji, kakor lansko leto.

Podobnih obveznosti gospodarskih organizacij, zadrug ali organov oblasti, ki se ne izvršujejo v popolnosti, je še mnogo. Vrednost neizvršenih obveznosti znaša po grobih računih skoraj 30 milijard dinarjev, kar nikakor ni malo.

Izpolnjevanje teh obveznosti bi se odrazilo zelo ugodno na trgu in cenah, in predstavlja zato zelo resno nalogo prav v zvezi z zaključki o bodoči gospodarski politiki. Da bi se te obveznosti natančno izpolnjevale, je treba zavzeti odločno stališče glede zmanjšanja drugih planiranih izdatkov. Brez zmanjšanja širokega programa investicij gospodarskih organizacij, organov oblasti in drugih, brez zmanjšanja določenih proračunskih izdatkov in izdatkov drugih skladov, ki niso tako bistveni, ne bomo mogli izpolniti obveznosti, če bi se lotili izvrševanja obstoječih talog po določenih posvetovanja, je prav verjetno, da bi morali mnogi ljudski odbori in gospodarske organizacije menjati svoje družbene plane in proračune, s čimer bi zmanjšale obseg svojih predvidenih izdatkov, toda izvršile bi obveznosti. Izvrševanje obveznosti po zveznih predpisih bo privedlo do zmanjšanja sredstev, ki pritiskajo na blagovni trg in pospešujejo dviganje cen. Izpolnjevanje obveznosti torej nima namena jemati in zmanjševati podjetjem in odborom sredstva zaradi nekakšnih dopolnilnih zveznih potreb, temveč je potrebno in nujno, da bi se odstranilo negativno delovanje teh sredstev na cene, s tem pa tudi na standard delovnega prebivalstva. Če pa bodo podjetja in odbori ta sredstva zadržali,

bo njihov pritisk na blagovne sklade neposredno škodoval koristim samih proizvajalcev.

Ureditev trga

Nestabilnost na trgu s kmetijskimi pridelki je prav tako močan vir negativnih pojavov v razvoju gospodarstva v letošnjem letu. Da bi se ta trg uredil, je bila izdanih vrsta predpisov, nekatere pa bo treba še izdati. Pa vendar smo imeli večje in manjše motnje kljub vsem tem predpisom.

Trgovinske zbornice, ki so začele kljub slabostim in težavam delovati pozitivno, so naletele na celo vrsto ovir s strani organov oblasti, ki bi jim morali pomagati in jih podpirati. Nekatera podjetja so prekršila (Nadaljevanje na 2. str. spodaj)

IZ VSEBINE LISTA

- Investicije
- Gradbeništvo
- Zunanja trgovina
- Hranilne vloge in potrošniški krediti
- Jesenska setev, kmetijski stroji in zadrugištvo
- Naše železnice
- Anketa »Naše skupnosti«: Razdelitev dobička med komunami in podjetji
- Potrošniški sveti
- Izgradnja državne uprave
- Kako se izvajajo predpisi
- Nuklearni reaktorji
- Gospodarske možnosti Etiopije
- Tečaj politične ekonomije

Uredniški odbor »Naše skupnosti«

Nikola Balog, Nikola Čobelič, Ašer Delečan, Kiro Gligorov, Zdenko Has, Milun Ivanović, Petar Ivičević, Jovan Janković, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Tone Vratuša, Teodor Vujanović, Danilo Vuković, Dušan Vuković.

Predsednik uredniškega odbora: KIRO GLIGOROV.

Glavni urednik: LJUBISAV MARKOVIĆ.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO

Inž. Ivo Klementič, Vasja Kogej, inž. Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, inž. Pavle Zaucer.

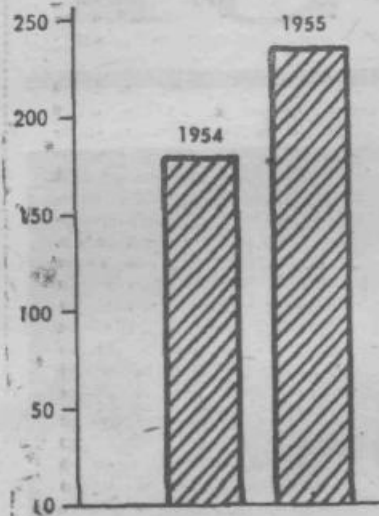
Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo: inž. PAVLE ZAUCER.

NAŠE GOSPODARSTVO

INVESTICIJE

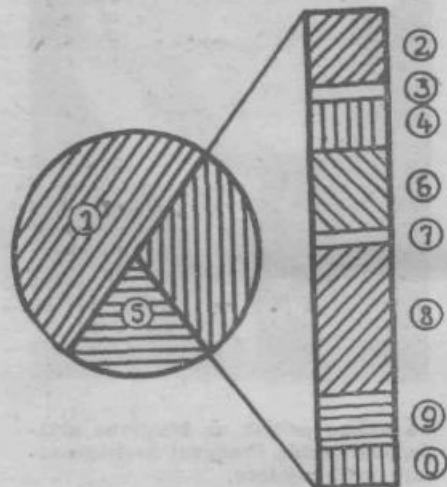
GIBANJE IN STRUKTURA INVESTICIJ

V milijardah dinarjev

KREDITIRANJE IN FINANSIRANJE INVESTICIJ (BRUTO), JANUAR — AVGUST

Skupaj	v milijardah dinarjev		Struktura	
	1954	v %	1955	v %
1. industrija in rudarstvo	97	53,2	120	50,1
2. kmetijstvo	6	3,4	11	4,8
3. gozdarstvo	1	0,3	2	1,0
4. gradbeništvo	9	4,8	8	3,1
5. promet	27	20,4	48	20,0
6. trgovina	7	4,0	12	5,2
7. obrt in domača obrt	1	0,8	2	0,9
8. stanovanjsko-komunalna dejavnost	13	6,9	21	8,9
9. kulturno-socialna dejavnost	4	2,2	8	3,2
10. dejavnost državnih organov in ostale	8	4,1	7	2,8

Številke v krožkih na grafikonu ustrezajo dejavnostim, ki so označene na zgornji tabeli s istimi številkami.

V ta pregled niso vnešeni regresiv v kmetijstvu in potrošek za investicije iz skladov za pospeševanje posameznih gospodarskih področij. Podatki se nanašajo na bruto investicije (skupaj s potroškom amortizacije).

Ob primerjanju potroška za investicije v prvih letošnjih osmih mesecih s istim lanskim obdobjem, je treba upoštevati, da so podatki navedeni v tekočih cenah, ki so v letu 1955 večje, kakor so bile cene v letu 1954. (Glej sestavek »Indeks cen najvažnejših proizvodov za investicije«, »Naša skupnost« št. 2 str. 4). Ker so investicije v primeri s istim lanskim razdobjem porastle za 30%, medtem ko porast cen najvažnejših proizvodov za investicije znaša v istem času znatno manj, lahko sklepamo, da je letos obseg investicij večji kakor v istem lanskem obdobju. Da imamo določen porast investicij, dokazuje tudi porast števila zaposlenih v gradbeništvu (okoli 11%), povečanje proizvodnje industrije gradbenega materiala (okrog 17%) in proizvodnje strojev (okrog 15%).

Ukrepi, ki jih je nedavno storil zvezni izvršni svet (depoziti, obvezna izdelava projektov, garancije itd.) še niso prišli do izraza, toda odrazili se bodo na določenem zmanjšanju obsega investicij v prihodnjih mesecih.

Sprememba v strukturi investicij kaže, da se v določeni meri že večajo investicije v kmetijstvu, gozdarstvu, v stanovanjsko-komunalni in kulturno-socialni dejavnosti ob hkratnem zmanjšanju v industriji in rudarstvu. Te spremembe v strukturi investicij postanejo še bolj očitne, če primerjamo delež industrije v kateremkoli od prejšnjih let. Tako je na primer leta 1952 znašal delež industrije v investicijah 65,4%, medtem ko znaša v prvih letošnjih osmih mesecih samo 50,1%.

Izvajanje zaključkov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dogovorjene odkupne cene debelih prašičev in drugih važnejših kmetijskih pridelkov, čeprav je to s predpisi prepovedano in kaznivo. Zdaj pa, namesto da bi ljudski odbori po svoji tržni inšpekciji pomagali trgovski zbornici v izvajanju njenih odločb, le-ti to stvar zanemarjajo ali pa tržni inšpekciji celo onemogočajo, da bi vršila svoje dolžnosti (primer v Novem Sadu).

Znano je, da preskrbujemo glavne prehranske proizvode z velikim težavami in napor. Pa vendar cela vrsta ljudskih odborov ne skrbi za to, da bi se vsi tisti, ki se ukvarjajo z odkupom, kakor na primer »Žitopromet« in drugi, držali dogovorjenih cen. Nekateri ljudski odbori celo odkrito nastopajo proti dogovorjenim cenam in kontrahiranju. Pri tem uporabljajo različne argumente, ki pa na koncu koncev niso nič drugega, kakor podžiganje spekulantskih tendenc pri kmetovalcih. Namesto da bi vplivali na razvijanje zavesti, podpirajo spekulantske težnje za letnim zastužkom, ki ne morejo koristiti pospeševanju kmetijstva in izboljšanju standarda. Nemarnost ljudskih odborov prihaja do izraza tudi pri obvezni oddaji merice s strani mlinov in mlatinic. Ni lahka niti enostavna naloga ustvariti mrežo učinkovitega prometa na va-

si. Zato smo se namenili, da poleg obstoječe trgovske mreže usmerimo tudi zadrage k intenzivnejši izmenjavi blaga z vasjo, kar predstavlja najvažnejši ukrep v naši gospodarski politiki na vasi. Toda zadrage ne bodo odigrale te vloge na ta način, če bomo pri njih podpirali tendence odstopanja od dogovorjenih cen, temveč na ta način, da jim bomo pomagali da se ob popolni kontroli organizacijsko in gospodarsko okrepijo in da izpolnjujejo vse predpise in ukrepe, kakor vsa ostala podjetja.

Zmanjšanje obsega investicij

V zaključkih posvetovanja je poudarjeno, da je treba poleg zmanjšanja obsega investicij spremeniti tudi njihovo strukturo. Od leta 1953 se struktura investicij stalno izboljšuje, kar pomeni, da se večajo investicije za stanovanjski sklad, prosveto in zdravstvo, pri gospodarskih investicijah pa prihaja do sprememb v korist kmetijstva. Ta proces premikanja strukture investicij je treba nadaljevati še naprej.

Toda, zmanjšanje obsega investicij nas sili k temu, da se moramo mnogo bolj kakor doslej truditi, da bi bilo vsako investicijsko vlaganje čim cenejše in racionalnejše in da doseže čim učinkovitejše rezultate v povečanju proizvodnje in narodnega

dohodka. Mnogi ne pojmujejo, kaj pomeni sprememba strukture investicij. Mislijo, da bomo velika srečstva, ki jih je dozdej trošila bazična industrija, odslej vlagali v industrijo potrošnega blaga in kmetijstva. Tu pa pozabljajo, da je treba obseg investicij zmanjšati in v tem zmanjšanem obsegu spremeniti strukturo. Ker se potemtakem obseg investicij zmanjšuje, je logično, da se ne bomo mogli lotevati velikih objektov in velikih rekonstrukcij, ki so zelo drage in dajejo počasen učinek. Naše gospodarske organizacije morajo pripraviti realne plane in projekte rekonstrukcij v industriji potrošnega blaga, ki jih bodo mogle financirati v prvi vrsti z lastnimi sredstvi in ki bodo dajale v proizvodnji hiter učinek.

Ker se zmanjšuje obseg investicij, bodo morala mnoga podjetja črne metalurgije, industrije strojev in kovinske industrije, kjer koli bo to mogoče, deloma preusmeriti svojo proizvodnjo investicijske opreme na proizvodnjo blaga za široko potrošnjo. Te možnosti niso majhne, zato pa je treba pravočasno ustvariti vse pogoje za izpolnitev te naloge.

Zmanjšanje obsega investicij bo povzročilo zelo težavne probleme v gradbeništvu. Gradbena podjetja se morajo zaradi konkurence, ki se bo pojavila usposobiti za cenene grad-

STROJNA OBDELAVA KOVIN

O. M. je bival v tovarni MAG v Zürichu, kjer je bil zaposlen pri izdelovanju zobatih koles. Podal je naslednja opažanja o procesu proizvodnje: a) pri obdelavi določenega dela izdelka vsak delavec najprej uravna stroj za delo, nakar ga kontrolor pregleda in šele nato začne delo; b) če pri izdelavi serijskih kosov delavec sumi, da kakšen kos ni obdelan, kakor bi bilo treba, ga označi z rdečo kredo, da bi tako opozoril kontrolor.

Tehnološki proces je izdelan do potankosti. Vsak stroj ima svojo mapo, v kateri je točno označen tehnološki proces, da se lahko takoj vidi, koliko časa je potrebno za posamezno akcijo, kdaj mora kakšen del priti v posamezni oddelek in na kakšno obdelavo. Delavci sami vnašajo označitve o končanem delu na kos, ki ga obdelujejo.

Iz teh nekoliko primerov vidimo, kako številne naloge nas čakajo v tekoči gospodarski politiki in v pripravljanju plana za leto 1956, kar izhaja iz zaključkov s posvetovanja pri tovarišu Titu.